

GÉNERO D' HIVERN

Una dona grassoneta,
ben provehida y ben feta,
ab bon cos y bon pamet,
es, al temps que 'l fret aprèta
¡lo millor remey pe 'l fret!

Copia fot. de A. Espiugas

LA FULLA QUE CAU... Y «LA FULLA» QUE S' AIXECA

La cayguda de la fulla s' ha presentat aquest any soptadament, quan menos ningú la esperava.

Després d' un estihuet de Sant Martí relativament benigne, pero que no ha arribat á Sant Martí, qu' es lo dia 12, va comensar lo dia 9 butant desapiadadament un ventet glassat y humit, que ha fet desempenyar á corre-cuyta gabans y capas, després de proporcionar catarros y pulmonias á discreció.

¡Perqué vegin si la humanitat es estúpida, millorant lo present! Ja se sab de cada hivern, qu' al tornar Tots-Sants no hi ha dia segur. Lo fret 's presenta en lo moment mes impensat. Donchs aixís y tot, á semblansa dels matadors remolons tothom espera 'ls tres avisos. Primer avís, un constipat ab estornuts; segón, un *idem* ab canaleras y tercer, un catarro, una pulmonia ó una bronquitis galopant. Allavors, després de 'ls tres avisos, es quan al fi, los que no s' han de quedar al llit forsosament, 's decideixen á treure 'ls drapets d' hivern. Avans no.

¿Que d' haverse previngut avans, s' haurían estolviat una molestia ó una malaltia?... Bueno y què? .. Esperavan per treure l' abrich á que tothom lo tragués, això es; quan mitja humanitat estornuda.

Estém tant fets als prejudicis y estém tant contaminats per la por al que dirán, qu' exigim per ensenyar la capa, qu' altres l' hagin rumbejada primer. Y per aquesta por y per aquest prejudici, ho aceptém estoicament tot, tot en absolut; molestias y penalitats.

Y posém en perill la salut y fins si m' apuran hasta 'ns juguém la vida. Tot, perquè no 'ns diguin los embeixadors de l' hivern.

Estém, donchs, en plena cayguda de la fulla... vegetal. En cambi *La Fulla*... animal (y consti que no senyalo á ningú) cotisa 'l seu paper en alsa, desde la vinguda del nou governador civil.

Los digníssims membres de la sagrada Congregació del Indice... barceloní, dehuen estar á horas d' ara fregantse las mans de gust y recordant ab fruició aquells ditxosos temps de la passada dominació canovista, quan exercian lo dret d' entrar á sach per llibrerías, impremtas y kioscos, en busca de la fruyta prohibida.

En aquells temps, lo ser membre de *La Fulla*, era una ganga. Qualsevol socio de la corporació, podia, sense gasto de cap classe, ferse ab una colecció magnífica de llibres agre-dolsos. Paul de Kock, Zola, Belot y Armand Silvestre, eran sos autors preferits. L' Eussebi Planas son dibuixant.

Bastáva 'ls hi véurer en un escapatat ó en un kiosco un títul llamatiu ó una lámina insinuant. Donchs requerían l' aussili del primer *guardia* de punt y un, dos, cent tomos ó quaderns cap' á casa. Ne guardavan mitja dotzena per la colecció y 'ls demés al govern per justificar lo decomís.

Y á continuació venía la denuncia y després la multa (ab un tant pe 'l denunciador).

No calía ensenyar la cara, ni era precis donarse á coneixer. Quan arribava 'l dia de presentarse de-

vant del jutje, no compareixía ningú á sostenir la acusació. Mès ja estava conseguit l' objecte. Lo periódich ja quedava arruinat, la lámina recullida, lo llibre retirat de la circulació...

Y entretant, *Pequeñeces*, un llibre immoral á tot serho, tallava 'l bacallá; las murrangas de sagristia 's entretenían ab los Cupidos de solideu; los socis de *La Fulla* anavan coleccionant pera son recreo personal—y sense desdinerarse—fotografías lúblicas, y 'l senyor *Pepito* del Nas esmolava pacientment l' apèndice en questió, pera 'l dia que tingués d' exercir lo su tanat en los mil y un harems de Barcelona.

¡Massa felissos eran aquells temps pera que puguin tornar! Ademés hi ha que tenir present que una bona part de 'ls membres de *La Fulla* dehuen correr ara per eixos mons de Deu esma-perduts y esgarriats á causa del mal éxit de la tentativa carlista.

Totas aqueixas ánimas de cantí que s' havían pres la llibertat de llensarse á la montanya ab las armas á la ma per restaurar la monarquía del rey *legitim* (com diuhen ells), son exsocis de *La Fulla*. Fins me temo qu' en *Pepus*, aquell ex ajudant del Nas Ratat, no es altre que 'l senyor *Pepito del Nas*, qu' allá en sa joventut devía apropiarse la tarota que li faltaba á son amo.

Y 'ls socis de *La Fulla* que no son á la montanya, van fugitius y errants amagantse de casa en casa.

Aixís, donchs, encara que la vinguda del governador Hinojosa hagi obert lo cor á la esperansa de 'ls que no més somían ab repressions enérgicas y despiadadas contra la premsa aixerida y liberal; encara que molts 's llepin los bigotis de gust recordant las «razzias» d' anys enrera y encara que cotisin en alsa lo paper de *La Fulla*, nosaltres creyém que una societat de la índole d' aquella, ja no té rahò de ser.

Majorment havent demostrat los *fullosos* qu' al castrar l' art lliure y franch, l' art sense moixigaterías, ab la excusa de perseguir la pornografía teórica, fomentavan en ells mateixos la pornografía práctica.

Y majorment, haventse llensat á la montanya ab lo trabuch á la má, cosa bastant pitjor qu' esgrimir un llapis aixerit ó una ploma epigramática.

RAMÓN BERENGUER

DESGUITARRAMENT

En Garrigosa carregat de garròns, rosega cigarros rebregats, regalats pe 'ls esguerrats de La Garriga, quan ab regadoras regan los grahóns de la gruta cigarrera, y descarregan guitarras y rebregan gorras grogas, y rosegan guimbarros y rosegóns arrossegats pe 'ls regarots, rechs y regueras.

Ab gran rigor fan guerra als gripaus, que guerregant ab las granotas, renegan y 's recargolan las garras, fent gárgaras d' aiguarrás, y engo'jantse garrofas d' Esparraguera, y ab grans garròts roban cigarros als bagarros carretés, dels carros carregats de tarregada que descarregan al carré de Córcega, en lo bell punt que la «Garrapata» gorrina gitana de Garrigueila li diu á n' en Zumalacarrégui, gorrero esguerrat y garrell que la carrega ab sas gorroneiras:

¡Mal garranyich-garranyach 't fassin 'ls ossos!

EN PEPET.

L' ISTIU A FORA

A l' inspirat F. Carreras Padrós, íntim amich meu.

Si algún cop, volgut amich
tens ganas d'estiuhejar
y vols trobá un punt bonich,
vinate 'n á Vilamar.

¿Qué Vilamar no es al mapa,
que deu ser un lloch mesquí?
¡No 'm vulguis penjar la capa
venintm' ho á contá aixó á mi!
Si 'l poble aquet no fa nosa
en cap part del mon ¿qué hi fa?
Ta perspicacia li posa
y ja 'l tens lloch catalá.

Jo, ¿veus? hi vaig aná un dia
y per xó sé que es del hú...
Si vols, te faré de guía
perqué no t' hi perdis tú.
Entrém pe 'l cantó que vulguis
en eix poblet de cent fochs,
un cop dins no t' hi entrifulguis
ni cayguis ab tants de rochs.
¿Las casas rónegas trobas
y als vilamarechs estranys,
vestits ab aquestas robas
talladas fa doscents anys?...
No hi fa res per xó: endinsemse
veurás á plassa...

— ¿Qu' ets boig?

Creume, noy, arreconemse
¡aquestos bous no 'm fan goig!
Ja han passat, alabat sía...!

¡Quina furtó que se sent!

—Es de xacolata.

—¡Atia!

¡Qu' es porcota aquesta gent!
De bell dia dar comuna..

—Pero que somías ó...

¡si no soch jó, prou t' engruna
aquell boig del carretó!

—Si qu' es sé salvatje!

—Nadi

aném, no siguis badoch.

—¿Y es gaire lluny la posada?

—¿Has dit posada? Ay, jo 't toch!

Aquí no hi ha hostel ni fonda
ni café-restaurant, ni...

—¿Donchs 'hont 'nem, me caso ab
ronda?

—Home, deixat guiá per mí.

Tombada eixa cantonada

hi ha la casa rectoral.

¡Ja veurás qu' emblanquinada!

Allí hi trobarem l' hostel:

bon menjar y casa bona,

bon pa, bon vi y fins café...

—Y ¿es guapa la majordona?

—Home... guapa... ¿que 't diré?...

—Donchs, anemhi, femne via.

—¡Alto! avans t' haig d' advertí

per la teva bona guía,

que no fassis l' os per 'lli...

—¡Ja! 'L rector deu sé un Oteló,
¿y 'l seu fisich?

—¡Fastigós!

—Vet' aquí perqué té gelós
¿Y motius d' está gelós
la majordona n' hi dona?

—No sé res ben be del cert,
pro 's diu que la majordona
es una mica cap vert.

Lo que 's veu, sense disputa
es que 'l rector, bon janot,
renuncia á la batuta
y ella governa en un tot.
Si 'l rector al poble comanda
y del poble es l' únich rey
la majordona en ell manda
y d' un rey né fa un virrey.
Vull dir jo, qu' allí no xillas
sens permís d' ella.

—Oh, segons:

si 'l rector vol dú faldillas
¡jo no 'm llevo 'ls pantalons!

Amich volgut, si algún dia
tens ganas d'estiuhejar
deixa que 't fassi de guía
y aném sen á Vilamar.

J. OLIVERAS Y PÍ.

LO NÉCTAR DEL AMOR

Va jurar sota d' eix roure
ser meva fins á la mort,
mentres jo afanyós teixia,
per ella hermós ram de flors.
—T' estimo, t' estimo 'm deya,
¡Oh! sí, sí t' estimo molt;—
y delirant m' abressava
y anava fentme petons,
mentres jo de flors boscanas,
li anava teixint un pom.
Un any fa, dia per dia;
sota aqueix roure ufamós,
com los aucellets buscábam
per ajoca 'ns un bon lloch
y el sol anava á la posta
y s' anava tornant fosch,
vaig tastar la primer copa,
d' aixó que 'n diuhen l' amor.

—Bon néctar, vaig dir de prompte,
es sublim y deliciós.—

Ha passat un any; ¡malhaja!
Ja no es sublim, ja no es dols.

Es un néctar que envenena
y que mata tot de cop,
la flama per ell encesa
d' estrambóticas passions.
Que fa entrar 'l desespero
y que fins fa tornar boig
al moment que 'ns envenena
alguna infame traició.

Es un néctar que s' inclina
ab tendéncias sempre á l' or.
No serveix tenir cor noble,
ni d' estimació estar foll;
puig aquell que l' or li falta
de néctar sols tasta un glop,

mes aquell que l' or li sobra,
pot saborejarlo á dolls.
Per xó la que va jurarme,
ser meva fins á la mort;
mentres jo afanyós teixia
per ella hermos ram de flors,
avuy de matinadeta,
al trovarnos los dos sols,
jo li he dit si m' estimaba,
y ella m' ha respost que nó,
deixantme alli com un ensa,
y fet á bossins lo cor.
Mes lo cambi ¡oh Deu! s' explica;
jo soch un pobre *pelón*
y á n' ella la ronda un avi,
ben euberts los royons d' or.

NOY de la SAL dePREMIA.

LO QUE HAN LAS DONAS

Quan están solas al llit
sempre ab lo promés pensant
van fonentse de neguit...

Mes, quan lo tenen devant,
per lo favor mes petit
mohuen un escándol gran.

LLISSÓ DE MORAL PRÁCTICA

Eran tots dos bon parell...
¡Si ell *corrido*, ella trapella!
van contraure un cert flagell...

y al mitj any, la salut d' ell,
¡semblava á la virtut d' ella!

Rubert 1905

LA NIT DE NUVIS⁽¹⁾

(Revelacions d' una ingénua)

III

(CONTINUACIÓ)

DE MARSELLA A NISSA

Al sortir del quarto 'ls nuvis vaig surtirne també jo, aixís es que vam trobar nos al bell mitj del corredó.
—¿Qué tal, qué tal? vareig dirlos ¿Qué tal s' ha passat la nit?
—Molt malament—va fer ella— ab prou feynas he dormit.
—Donchs, jo sí-exclamá 'l seu home. Pro per xó, estich mitj trencat... ¡Aquestos llitots de fonda semblan de ferro-colat!
—¿Volen esmorsar?
—Com vulgui.
—Jo sí, sí... m' estich cayent...
—Donchs, á esmorsar!

—¿Sab que trobo?...
¡Qu' aquí 'm cal més aliment!
—Ja se sab aixó. Al casarse, y als principis sobre tot, tota núvia 's menjaria un bou ab banyas y tot!—
Assentats en una taula lo *garçon* se m' acostá;
—¿Qué menjarán? vareig dirlos...
—De tot!... menos bacallá.
—Carn, molta carn! feu lo nuvi.
—Y ab mostassa, ella afegí.
—¡Mercé, no s' exciti massa!
—No hi fa res; deixi 'ho per mi.

Vaig donar ordres al mosso, fentli l' ullét pe 'ls casats, y 'l *garçon* á poch va durnos una rimera de plats...

Després d' algunas dotzenas d' ostras, s' entrá de filet, de llagostins y llagosta y xaretlo picantet...

Jo no sé d' ahont redimontis 's treyan la fam tots dos. Ella, sobre tot menjava ab un apetit ferós.

—Alsa Mercé, vareig dirli, sembla que 'l susto d' anit no li ha pas *quitat* la gana...
—Pe 'l susto tinch l' apetit —va dir somrient... Y apropósit...
¿Qué diables va suposar per armarse tant de cascós y vení 'ns á esbalotar
—¿Qué li diré?... jo 'm pensava qu' algún disgust... que sé jo... una disputa... barallas...

—Fugi, home!.. ¡Res d' aixó! Va ser un somni... Figuris que, tot somniant, se m' acut qu' era á un jardí y 'm voltava un burinot molt pelut... 'M rondava per la cara y á l' ull se 'm volia entrar; jo espantada prou fugia, mes al fi s' hi va ficar.

Y, allavors, fou quan en somnis tinguí tal esverament, que vaig deixá aná un gran xiscle —Prou que ho sé... llarch y estrident. ¿Li faria mal... l' insecte?

—Al entrar sí, molt. Després, encar que l' ull me cohía, m' agradava d' alló més.
—Empró 'l susto ja va serhi.
—Allavors vaig despertar... Era quan vosté 'ns trucava, ¡quina gracia 'm va causar!
—¡Jo ho celebroy y 'm consola que, si torna 'l burinot altre cop á importunarla, no hi haurá tant d' esbalot.

—Está clar.. Aqueixos somnis son pesats lo cop primer... Després, una s' hi acostuma... ¡cosas del mon! ¡Que hi vol fer!

Entretant, marit y molla no paravan d' *endrapar*; de *roosbeef* y de costellas espanta 'l que menjar. Quan comensavam los postres la Mercé 'm digué anhelant;
—Y vosté... ¿segueix encara volguent serme tant galant?
—¿Perqué ho diu?

—Per la carteta de la Emilia... Aquesta nit l' he escrita... ¿Voldrá portarli?

—Si ho desitja, tot seguit. Tinch totas las feynas fetas, ja hi vist als corresponsals y estich á las sevas ordres...

—D' aixó 'n dich homes formals... Donchs tingui; aquí té la carta.

—Donchs me 'n vaig al primer tren.

—Explíquili bé á la Emilia qu' ab tot y mon sentiment, jo no hi pogut de paraula cumplir lo que 'ns vam jurá...

¡Aquí ho té escrit!.. Ah, y prométim

que vosté no ho llegirá...
—Li prometo... Pero en cambi... (vareig dirli tot baixet mentres l' Enrich ab lo mosso *arreglava* lo banquet)
¿permet Mercé una pregunta?... ¿'m respondrá?

—¡Concedit!

—...¿Quantas voltas la camisa s' ha mudat aquesta nit?

...
Va quedar roja y sorpresa... Alló la intrigava prou... Feu l' ullét y á cau d' orella va dir tot baix—¡No més... nou!
¡Aquell «no més» prou valia tot un mon de pensaments!
¡Aquell «no més», s' esplicava per sas curvas esplendents.
¡Aquell «no més», era essencia d' un cós robust, sense enganys!...
¡Era aquell «no més», la verge feta dona als divuyt anys!

D' allí á tres horas (poch més ó menos) altra vegada dins del vagó, camí de Nissa, lo tren me duya...

Tots dos vingueren á la estació; la despedida fou afectuosa.

—Fassi 'ls possibles, búsqvila be y á Barcelona vinguins á veure...

—¡Tórnim resposta,—feu la Mercé.

Las sevas senyas vaig apuntarme. Entro en lo cotxe, ja arrenca 'l tren y ab dos estretas ben carinyosas deixo als dos nuvis sobre l' *andén*.

Al sé en lo cotxe, lo corta-plumas de ma butxaca va eixir tot sol, y entre las voras mal engomadas del plech que duya, va entrar resolt.

¡Deu meu!... Vuyt planas, vuyt llargas de lletra estreta, fina, elegant, planas mos ulls llegían y 'l cor gosava, un cor de ingénua saborejant...

Las confidencias d' aquella verge allí 's vessavan discretament... (Mes, com s' allarga massa aquest número caldrá esperarlas fins al vinent).

M. RIUSECH.

(Continuará)

(1) Véginse los números 630, 631, 632, 633, 634 y 636.

DEL MEU ARXIU HISTÓRICH

Tothom sab que 'l laconisme dels espartans era exemplar. Los habitants d'una isla del mar Egeo, arraulits per la fam, enviaren á Esparta un embaixador, qui pronunciá una arenga demanant auxiliis. Quan hagué acabat, váren despedirlos 'ls espartans dihentli: — No hem entés lo final del teu discurs y no 'ns recorda 'l principi.

Lo poble famolench escullí altre embaixador que sigués més concís en sa petició. Aquet s'endugué una pila de sachs, va badarne un devant de la Assamblea y digué senzillament: — Es buyt; ompliulo.

Los espartans ompliren 'ls sachs de vianda; pró 'l president al despedir al emissari, encare li digué: — No tenias necessitat de dirnos que 'l sach estava buyt, perquè ja 's veyá: tampoch era precis demanar que l'omplissin, perquè ja se suposaba. Una altra vegada sigas més breu y no enrahonis tant.

*
**

Gregori XIII, si arrivá al Pontificat ho degué á Sant Carlos, allavoras Cardenal Borromeo. Aquet sant prelat sapigué més tart alguns pecats que havia comés lo nou Sant Pare quan era jove.

— Si ho hagués sapigut antes, li digué, no haurías tingut lo meu vot, Gregori.

— Tranquilísat, Cárlos, contestá 'l Pare Sant; l'Esperit Sant ja ho sabia quan va inspirarte perquè 'm votéssis.

*
**

Trovantse D. Diego d'Arnau, bisbe de Cuenca, en lo Concili de Constanza en calitat d'embaixador de Joan II, rey de Castella, li disputá la preeminencia del sitial l'embaixador d'Inglaterra.

Lo bisbe, qu'era un Hércules, sense més rahons, agafá á son contrincant ab un grapat 'l dugué com un riot á un lloch de la iglesia ahont hi havia oberta una sepultura y 'l tirá á dins. Entornantse al seu puesto, digué á son colega D. Diego Fernandez de Córdoba: — Com capellá que soch, l'acabo de enterrar: are, vos, feu lo restant com á guerrer y noble que sou.

*
**

L'Abad Fleury s'havia enamorat de la mariscalá de Noailles; aquesta 'l despreciá.

Quan anys á venir arrivá 'n Fleury á ser primer ministre, la mariscalá tingué necessitat d'acudir á ell per un assumpto interessantíssim. Lo ministre li recordá sos desprecis y ella respongué:

— ¡Prò, qui s'ho havia de pensar que arrivéssiu tant amunt! ¡Ay, si ho hagués previst!

*
**

La proclamació del rey de Polonia no podia ferse sense 'l consentiment lliure é individual de cada un dels membres de la noblesa. Quan la coronació de

Ladislau, germá del rey Casimir, preguntá 'l primat á la noblesa si acceptaba aquell príncep: un dels presents respongué resoltament que no. Haventli preguntat quins motius tenia per retxassarlo, respongué que no 'n tenia cap, pero que no volia que Ladislau sigués rey. D'aquesta manera tingué sospesa la proclamació del nou soberá més d'una hora, fins que lleansantse als peus del rey, exclamá: — Senyor, volia veure si ma nació es encare lliure: are estich satisfet y dono lo meu vot á V. M.

*
**

Un embaixador de Cárlos V, en la Porta Otomana; notá que no havían posat assiento per ell en la sala d'audiencia en que fou rebut. Lluny de queixarse d'aquella premeditada descortesia, s'tregué la capa, la extengué á terra, s'hi assentá demunt á estil dels turchs y exposá ab gran desembrás l'objecte de sa embaixada al emperador dels musulmans, Solimán II.

Acabada la audiencia, s'despedit de sa Altesa l'embaixador, sense recullir la capa. Creyentse Solimán qu'era un descuyt d'ell l'advertí, pero l'embaixador contestá:

— 'Ls embaixadors del Emperador, mon amo y senyor, no acostuman á emportarse 'n las cadiras ahont s'asseuhen.

L'arxiver,

PEPET DEL CARR L.

Espigoleig

Una beyata preguntaba al senyor Bisbe si podia celebrar las Pascuas y 'l Jubileu tot junt.

— Senyora, respongué 'l prelat, com qu'estém en temps d'economias crech que també hi cap aqueixa altra economia.

*
**

— Estaría bé que penjéssin de la llengua á tots 'ls que murmuran, y de las orellas á tots los que fan cas de las murmuracions.

— Donchs, digui vosté que voldria acabar ab lo género humá.

*
**

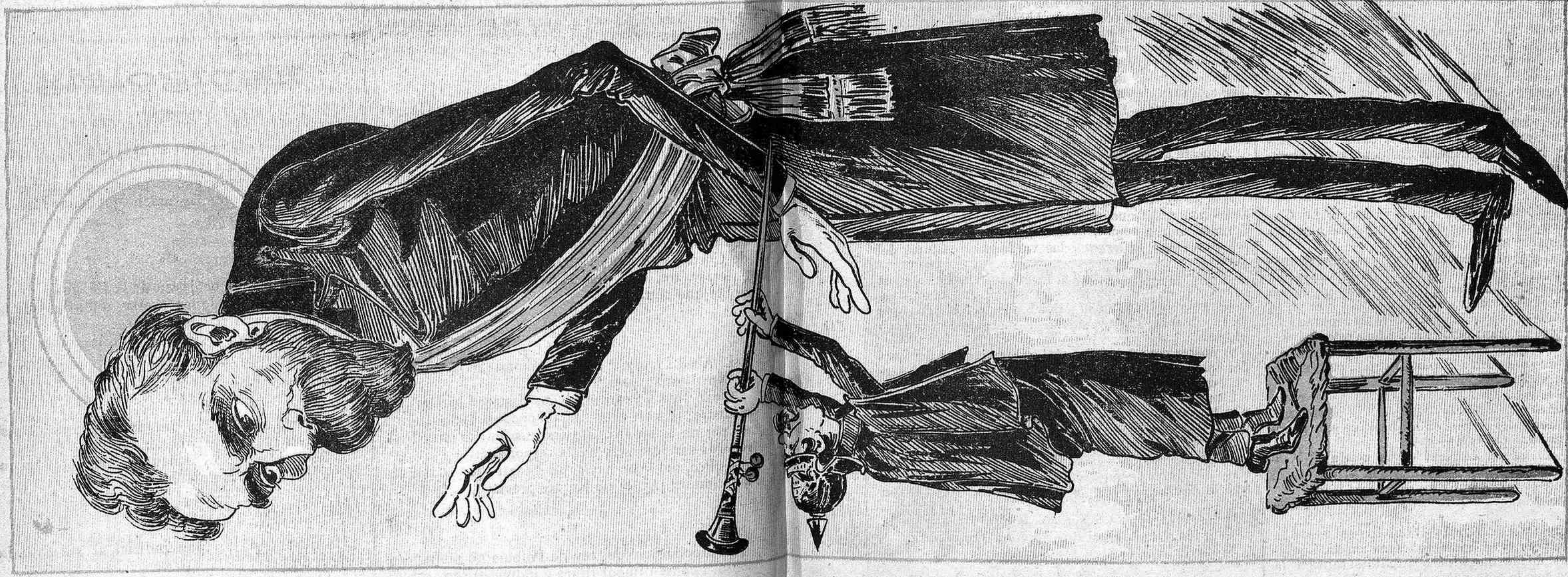
A un sabi que li váren preguntar porque no visitaba may á ningú, respongué:

— Perché 'ls que 'm visitan, m'honran; y 'ls que no 'm visitan 'm complauchen.

*
**

Un fill entaulá un plet judicial al seu pare. Lo jutje li digué:

— Si no tens rahó, serás condempnat; y si 'n tens, mereixerás serho.

—Sea la enhorabuena. Don Chuan! Aquí tie-
ne usted la vara.

—¿La vara? Diga la bituta, Xanxas. Perquè
jo no sé si es que cada vegada m' estiro ó es que
la vara s' arronsa quan arriba á las mevas mans.

Donya Lúcia, amassona de la partida de Berga,
á caball del seu burro.

—Sembla qu' está molt trist, senyó Camins.
—Es que la dona m' ha fugit ab els carlins.

TEATROS

LICEO

Pera avuy está destinada la inauguració de la present temporada en nostre primer teatro líric, ab lo drama líric *Sigfrido*, qual obra constituheix la tercera part de la grandiosa trilogia de Wagner.

Gran espectació hi ha entre los filarmònichs pera sentir dita obra, majorment sent coneguts ja alguns trossos orquestals y per ells se sab que es de lo mes notable que compongué l' immortal compositor.

Además, la circumstancia de ser nostre Liceo lo primer teatro de Espanya ahont s' executá, fá que l' interés sigui major.

En dita obra hi debutarán las Sras D' Ehrenstein y Borisoff y los Srs. Grani, Gnacarini, Moro y Zuechi.

A fi de presentar *Sigfrido* ab la deguda propietat s' ha escriturat al Sr. Rossi director del teatro Scala de Milán pera que dirigeixi la *mise en scena*, sent la mateixa ab que s' presentá en lo primer teatro líric d' Italia.

Será dirigida la ópera per lo mtre. Mertens, del qui se n' espera, fará ressaltar totas las bellesas musicals que hi ha en la obra.

A *Sigfrido* seguirán *Aida* pera debut de las Sras. De Lerma y Parsi y los Srs. Due, (tenor últimament contractat) y Rossi; *Amleto* per la diva Sra. Pacini y Sr. Sammarco, además de *La favorita* pera lo vell tenor catalá Sr. Palet, deixepre del eminent mtre. Goula y que segóns notícias té una veu á la par que potent, d' un timbre sumament notable.

Bon principi 'ns prepara l' intel·ligent Sr. Bernis.

ROMEA

Del tant conegut *vaudeville Durant y Durand*, lo Sr. Fuentes (fill) n' ha fet un arreglo ab lo títul de *Los dos Cunills*.

Sense pensar lo cúmulo d' inverossimilituts de que está possehida, lo públich hi rigué bastant en la nit de son estreno, donant lloch además entre la concurrencia á alguna escena poch culta y que sigué fortament discutida.

L' autor-arreglador sigué cridat y aplaudit als finals dels actes segón y tercer.

En la execució sols s' hi distingí lo Sr. Capdevila. A éll solament se deu la salvació de la obra, puig los demás actors anavan molt de *cucurula* (com se sol vulgarment dir) havent sigut molt freqüents las intercaladas y equivocacions.

NOVETATS

Altres dos triomfs lográ la eminent Duse ab *La Gioconda* y *La moglie di Claudio* ab tot y que las obras no foren del complert agrado del públich.

En *La Gioconda* hi observarem que son autor es més poeta que autor, puig tota la obra es una filigrana y una verdadera maravella literaria, pero no hi sapiguérem veurer las escenas dramáticas que s' proposá l' autor ni lo final conogué per lo trágich, ab tot y creureho aixís l' autor y venir mani' estat per crítichs estrangers.

Volém creurer que *La Gioconda* de D' Anunzio 'ns halagaría d' un modo extraordinari llegida, pero no 'ns conogué representada.

No podém felicitar á la célebre Duse per haber escullit *La moglie di Claudio* pera despido, puig al véurela de nou, compreném lo perquè en la época de son estreno á París, fracassá per complert.

Llástima del talent empleat per la actriu ab l' estudi de la protagonista, que en honor á la vritat, en lo segón acte hi está magistral.

Creyéim que guardarà bon recort de la funció de despido.

La companyia del Sr. Borrás dilluns passat acabá la serie de *Tenorios* que hi había *archivada* en la Contaduría, havent donat magnífichs resultats tant en la part artística com la *material* (vulgo entradas).

Per demá está anunciat lo primer estreno, que ho será un saynete del Sr. Ramón titulat: *En Pau de la gralla*, que sabém será presentat ab rigurosa propietat.

Concert Granados Malats Vidiella

Aqueixa *trivitet* artística, diumenge passat dongué un concert á piano, acompanyats de una numerosa orquesta que dirigí lo Sr. Sanchez, que tant per la importancia de las pessas executadas, com també per las mostrats que donaren los tres esmentats mestres, entusiasmarem en més d' una ocasió.

Entre las pessas que més justament cridaren la atenció, deuen mencionarse lo *Concert en la menor*, de Paderewski, en que lo Sr. Malats s' hi feu justament aplaudir per la precisió, justesa y forsa expressiva que demostrá; las *Variacions y Fuga*, de Fisdéhof per lo esmentat Malats y lo mestre dels mestres Sr. Vidiella, causant un verdader fanatisme la inmillorable execució que hi donaren, y *Las Djins*, de Frank, per lo senyor Granados, lo que obtingué un dels millors triomfs que sens dupte ha lograt en sa carrera artística.

Per l' entusiasme que en tot lo concert reyná, es de esperar que se repetirá aytal aconteixement.

CATALUNYA (Elorado)

Pera demá está anunciat *El estreno*, sarsuela cómica en tr s quadros, original dels aplaudits jermans Quintero y que ab tot y manifestar ells que no hi há exposició nús, ni desenllás, sabém que obtingué extraordinari éxit en l' Apolo de Madrit, quan s' estrená.

GRAN-VIA

Algunas obras porta donadas al teatro lo Sr. Romea y entre ellas cal mencionar *Niña Pancha* (per los bons resultats que li ha donat) *El padrino del Nene*, per la pintura de costums toreras y *El señor Joaquin*, per la descripció exacta del protagonista que á la par que un ser vulgar es un home honrat en extrém.

Ab tot y la maestria que fins ara li haviam observat en lo teatro, en cap obra 'ns habia sorprés y admirat tant com en *La Tempranica*, puig que en aquesta obra se 'ns revela autor de cos enter.

En *La Tempranica*, además de haber sapigut, pintar ab envejable maestria un quadro animadíssim de las aforas de Granada, hi ha en lo fondo un verdader dramet que volém creure que lo Sr. Romea s' inspirá ab lo tercer acte de la coneguda obra *Zaz*, puig son fondo es completament lo mateix.

Aquesta assimilitut que en altre autor lo perjudicaria en gran manera, al Sr. Romea lo enalteix perquè n' ha sapigut treurer un partit grandios fent una obra complerta ab sols lo pensament de una sola escena.

Lo llenguatge que parlan tots los personatjes es tant literari com apropiat, demostrant en ell, que había estudiat sobre lo *terreno*, las verdaderas costums del país.

El mtre. Jimenez pera *La Tempranica* hi ha compost un sens fi de números, tots ells notables, mereixent los honors del aplauso en lo públich dos ballables, en que s' hi observa una elegancia de instrumentació poch vista.

A nostre veurer, tota la música, mereixería los honors del aplauso, perquè tota ella es apropiada y feta á verdadera conciencia.

També ha contribuít al brillant éxit de *La Tempranica* l' acertat desempeñyo que hi han donat tots los artistas, distingintshi d' un modo extraordinari la senyoreta Aleacer, que del *Grabié* ne fá una creació.

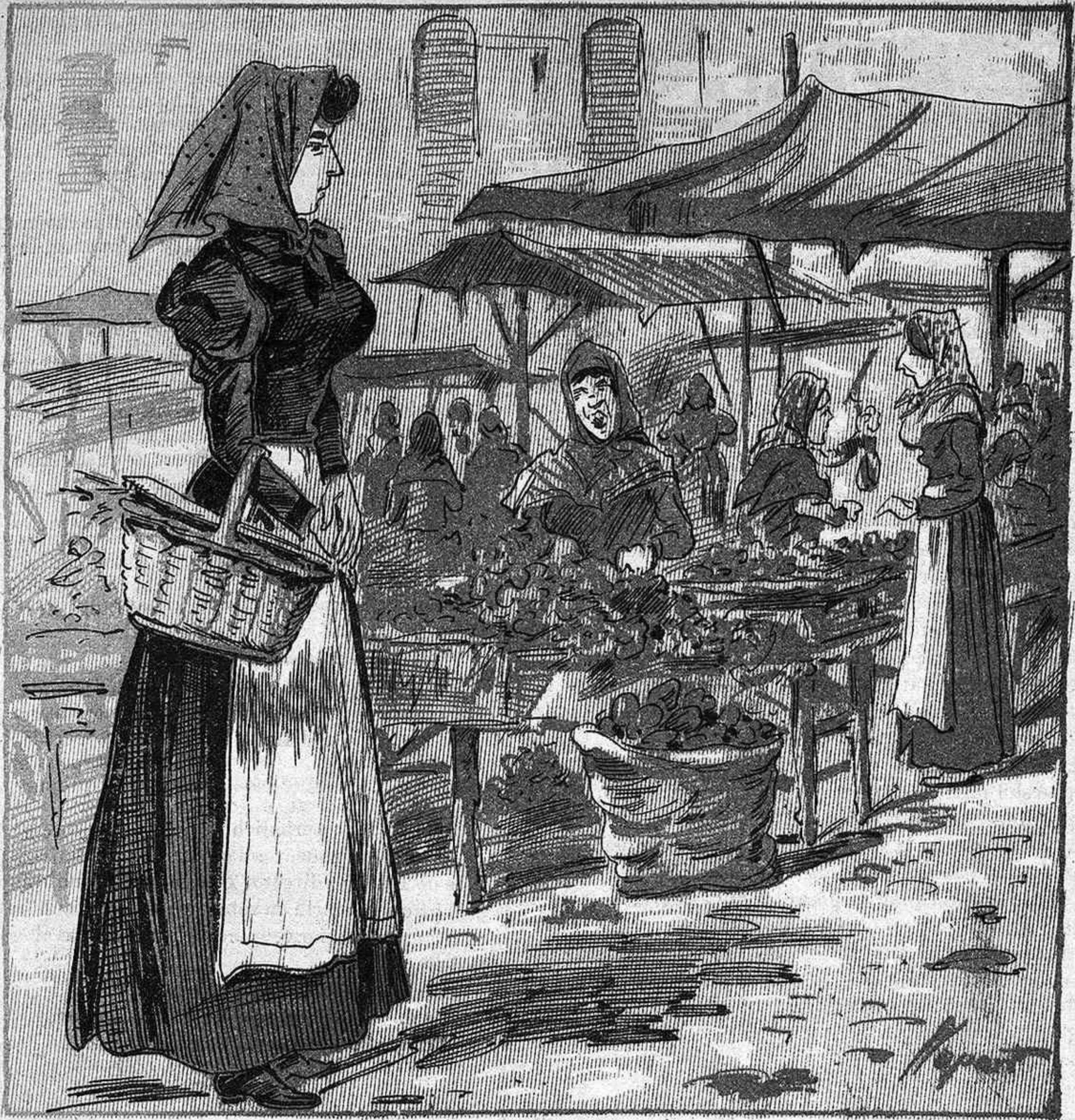
La Empresa Guell no hi ha escatimat gasto de cap clase pera la deguda presentació, logrant un efecte extraordinari la vrita ab que está presentat tot lo segon quadro.

Duptém que en tot lo que ens dongui de nou en la present temporada, sigui superior á *La Tempranica*.

Nostra enhorabona.

UN CÒMICH RETI' A T.

LA TOMASA
REBALLS

Tots els queviures s' apujan,
jo no sè pás que comprá:
d' aquí en endavant, els pobres
haurém d' aná á pasturá.

Si vols anar ben calent
no t' aturis ni un moment.

¡Ara que la Duse es fora y tots som de casa, ja 's pot dir! Hi ha una part del públich barceloní, la més entonada potser y la que més alardeja de son amor á l' art, qu' es indigna d' estar en un teatro.

Quan vingué la Réjane no fa molt, ja 's posá en evidencia la colla de *nyébíts*, que van al teatro á tussir en las escenas culminants, com si obehissin á una consigna. Ara ab la Duse, ha passat igual. Ab una unanimitat poch cortés y escandalosa, que en cosas millors deurian empear-la, alguns *senyoritos* 's posavan á estussegar precisament quan sa tosseta resultava més inoportuna, aixó es, en las escenas que més brodava la genial artista.

¿Causa d' aquestas manifestacions vergonyosas que tan desdihuen de la cultura de Barcelona? ..

Segons uns, la puja de preus de las localitats; segons altres l' haver posat l' artista dugas obras de Dumas, *La Dama y La Moglie de Claudio*, en lloch d' alguna altra del teatro *modernista*...

Si es lo primer, la manifestació de 'ls *tossuts* indigna, perquè si 'l preu fixat per admirar á la artista no 'ls convenia, ningú 'ls obligava á anar al teatro. Si es lo segon, si 'ls partidaris de la *seba* 's van *reputjar* perquè la Duse dava acullida al repertori antich, la mateixa rahó assistia als seus contraris quan va posar las dugas obras de l' Ibsen y de l' Annunzio y no obstant ningú piulá.

A menos que la manifestació *tossuda* fos organisaada per los del teatro Intim, gelosos de 'ls aplausos que se 'n han endut la Duse y sa companyia...

¡Tindria que véurer!

Lo nou Arcalde, senyor Coll y Pujol, apenas possessionat de la vara arcaldesca, ha dirigit una comunicació als empleats de la Casa Gran, recomanantlos que siguin actius y diligents, qu' entrin ab puntualitat, que treballin forsa y no fassin masses cigarrets.

¡Sonata número mil y hú!

Cada Arcalde al possessionarse del càrrech, toca la mateixa música y fa las mateixas recomanacions.

Lo qual no es obstaclo, perquè als quatre días, alló torni á ser Xauxa y no 's recordin de la comunicació del Arcalde ni del dia que la va escriure.

Y segueixin convertint las oficinas comunals en algo paregut á la casa de «Tócame Roque» ó á un cassino de recreo.

En l' ajuntament de Barcelona, com en la inmensa majoria de las oficinas de l' Estat, sols hi ha un medi eficas perquè la gent treballi.

Montar los negociats com una casa de comers, ab un peu de puntualitat y exculpulositat purament mercantils.

Y donar los càrrechs, las recompensas y 'ls ascensos al mérit y no al favor.

Sols allavors se conseguirá que ab la meytat de gent 's fassi doble feyna.

Llegeixo:

«Han tornat de las Balears los cónsuls de Inglaterra y dels Estats Units á Barcelona.»

Y ara pregunto jo; ¿Ja están ben segurs vostés de que las islas segueixen al mateix puesto...?

Jo no m' atreviria á jurarho.

Lo *Pelayo* per venir del Ferrol á Barcelona ha gastat trescentas vinticinch toneladas de carbó, qu' avuy valen uns tres mil duros.

¡Al menos aquest y altres gastos ocasionats per l' alsament carlista, los rebaixessin de la consignació del clero, ja qu' aquest es l' etern atiador de las guerras civils!

Aixis, pot ser s' hi mirarian una mica 'is ensotanats, avants de predicar certas doctrinas.

Una *horissontal* llegint lo diari:

«Avuy la societat deportiva Santanach jugará un partit de *foot-ball*»

Dugas ratillas després:

«Demá en lo nou velódrom hi haurá un gran partit de *foot-ball*».

Reflexió de la *demi-mondaine*.

—Quin descaro la gent d' avuy dia. Ja se sab de sempre aixó. Pero al menos quan jo vaig comensar á la *Palmera*, no ho posavam al diari.

Retallo d' un periódich:

«Ha sigut agraciad ab la creu de Villaviciosa lo marqués de Pórtago director general de Comunicacions.

Ab aquest motiu ha rebut moltissimas enhorabonas.»

Francament, no veig motiu per felicitar al gos de presa de 'n Dato.

¿Per una creu de Villaviciosa...?

Fos de «Vilavirtuosa» encara ho compendria.

¡Pero de Vilaviciosa!... ¡sembla una alusió personal!

Quan en Dorda va reformar los serveys de la policia barcelonina 's va penjar en un dels departaments del Govern Civil un quadro, ahont se detallavan las ordres qu' havian de cumplir los polissonts del cós de guardia.

Donchs aquest quadro, ó mes ben dit las instruccions y 'l vidre, van desapareixer de la *noche á la mañana*. No més va quedar lo march... que no se sab si está soldat á alguna paret mestra.

Y aixó passa en lo Govern Civil, y en la mateixa secció de Vigilancia!...

A n' aquest pas, lo dia menos pensat desapareix la font de la Plassa de Palació.

La setmana passada va morir un home en un barracot del Poble Nou, exposat á la intemperie, demunt de un jas de palla y sense asistencia facultativa.

Previament, aquest home havia estat á la porta del Hospital, demanant per l' amor de Deu y mitj agonitzant, un lilit ahont estirarse per deixar anar l' esperit.

Varen contestarli que no hi havian llits disponibles, que s' esperés á més endavant... L' home surti d' allí dirigintse al Poble Nou, ahont trobá un cobertis misericordiós per

aixoplugarse, si bé obert als quatre vents y allí va donar l'ànima, després d'una agonia llarga y solitaria sense metje y sense capellà.

¡Aixó ha ocorregut al alborejar lo sigle vint y en la segona capital d'Espanya, que desde 'l sigle XIII s' honra ab institucions hospitalarias'...

Lo nostre servey benèfich s' ha fet digne de que l Ma rroch se le apropihi!

¡Quant mes á compte no li hauria sortit á n' aquell infelís cometre un delict y anar á morir á la presó!... Allí no li hauria faltat res!

¡Y ara no diguin que induhim al crim!

Son aquestos sers sense entranyas, aquestas ànimas de pedra, las que hi induheixen.

Ab l' original pensada d' un décim de la Loteria i efectament parodiat, s' anuncia per avuy dijous á la nit, lo benefici de la humorística Societat «Niu Guerrer.»

Lo programa es molt ben triat. Adémés d' una obra cómica en 3 actes posada en escena baix la direcció dels senyors Vilaplana y Carreras que prometen fer trencar de riu re á tota la *guerrerada*, la simpática serpentina espanyola Srta. Pilar Arcas, de retorn de Valencia, ahont ha sigut molt festejada, s' exhibirá en l' escenari de dita Societat presentant sos aplaudits exercicis.

Augurém al «Niu Guerrer» un plé á vessar y la safata curulla de moneda. *Amén.*

L' aplaudit actor y autor dramátich Lluís Millá, celebrarà son benefici en lo Teatro Circo Espanyol la nit de dimecres 21 del corrent.

L' obra escullida pe l beneficiat, es *Lo Contramestre* del immortal Pitarra y per fi de festa s' anuncia l' estreno de un juguet en vers titulat *¿Corrida de bou?* original del xispejant escriptor y antich colaborador de la *Tomasa* en Salvador Bonavía.

Desitjem tant al beneficiat com al novell autor dramátich, un éxit de ls que forman época.

¡Ara si que va de bó ...

Los de *La Perdiu* ó siguin 'ls *consagrats* no contents ab la guerra sorda que feyan als *reconsagrats*, s' han agafat de las grenyas ab los de «*Juventut*» ó sigan los *tremendos*.

Per ara 'ls *tremendos* se la carregan. Se coneix qu' á la *Perdiu* hi ha qui coneix 'l panyo... de 'l modernisme.

Véginse uns quats parrafets de *La Perdiu*:

«Surt un desconegut eunuch que no ha fet may res, y s' h' agrega un al re de qui no se 'n sab res més, sino que es rích y neurostétich; s' arplegan al voltant d' una taula, ahont hi ha qui paga, una colla de traductors de dramas y ells que nò han aportat may ni aportarán res á la cultura del país, que no han fet avensar ni un pas may cap escola, ni han descobert may ni veurán en sa vida un matis nou d' una idea se 'n pujan sobre un tripode y parlan en nom del progrés y de la ciencia, del art y de la literatura.

D' un agregat de vulgaritats, de ideas que no son vellas ni novas, ni progressivas ni atrassadas, que no son ni errors, sino ignocencia ara y sempre, ne fan filosofia moderna. ...

Los més sabis, els més inspirats entre tants artistes, fa anys y panys que copian las mateixas revistas y deforman las mateixas donas.

Aqui som així: d' un salta-taulells y d' un mantegayre ne fem un sabí; d' un avaro, un Mecenás; d' una botigueta una causa social; convertim en literat á qui no sab llegir ni escriure, y en artista á qui calca; y després de concedir tant y de tolerar tant la colla d' inútils infecónds enfilats dalt del pedestal de cartró, que fan passar per marbre, encara crida y esvalota.»

¡Bravo!... ¡D' aixó se 'n diu un palmetasso en tota regla!

Jo me 'n felicito de tot aquest desori. Desde l' aparició de 'ls *fideus del motllo nou*, que vinch predicant y dihent lo mateix; —Aquesta gent no va enloch.

Me 'n alegro d' haver trobat un que pensa com jo.

Ah, y espero ab delit veure volar enlayre la crossa episcopal de 'ls consagrats, la barretina de 'ls *re* y las melenas de 'ls *tremendos*.

¡Ja vindré luego ab un cabasset á recullir las desterras de tan descomunal batalla!

Diumenje passat ab un plé que donava gust á la simpática empresa Montané y Armengol (fill) se dongué en la plassa de toros de la Barceloneta, la segona corrida de novillos, deixant completament satisfeta á la concurrència, tant las condicions del bestiar, que si que de la acreditada ganaderia de Nandin, com també las cuadrillas que capitanejadas per los coneguts espasas *Moreno de Algeciras*, *Algabeñito* y *Camisero* entussiasmaren á la concurrència, principalment en la lidia del quint toro, que ademés del salt de la *garrocha* y *quiebro*, fets ab molta llimpiesa per lo primer dels espasas anomenats hi feren los restants matadors la *mar* de monerías, vulgo diabluras.

També causá verdader assombro lo ja célebre encantador de toros D. Tancredo Lopez que cumplí fielment lo consignat en lo programa, aixó es de hinoptisar al toro en sa presencia, treball qu' executa ab molta seguretá y sanch freda.

Fera diumenje próxim se prepara altra novillada, que no duptém se veurá concorreguda.

«Circulan bitllets falsos de 25 pessetas ab lo retrato de Jovellanos etc. etc.

«S diferencian en que 'l gravat es borrós, lo paper sedós y... etc. etc.

¡Meno!

Nostre particular amic Sr. M. Igosa, administrador del teatro del Tivoli, 'ns ha remés algun exemplar del argument oficial que ha publicat de la ópera *Sigfrido*, la que deu estrenarse avuy en nostre gran teatro del Liceo.

Li remerciém la atenció.

Dilluns dia 19, es la fetxa designada pera la vista en judici oral y públich de la causa formada á *La Tomasa* en la persona de un de sos redactors per lo suposat delict de «Injurias á la autoridad».

Lo delict en questió consistí, com recordarán nostres lectors, en haver reproduhit en nostras columnas un escrit del setmanari *Progreso* de Madrid lo quin — ab un companyerisme que li agrañírem tota la vida — s' ocupá de las denuncias y multas de que forem victimas á principis del any actual.

Es dir, que tot lo nostre delict consisteix en haver copiat las apreciacions de un company madrileny, apreciaciones que si no foren consideradas penables pe 'ls jutjes de la Cort, foren tingudas com á delictosas pe 'l jutjat de las Dressanas d' aquesta capital.

Lo company responsable de la esmentada copia, ha encarregat sa defensa al eminent jurisconsult Sr. Sol y Ortega, de qual talent é indiscutible eloquencia esperém que farà brillar la justicia, al mateix temps que la improcedencia de l' acusació.

LITOGRAFIA BARCELONESA

6, CARRER DE SANT RAMÓN, 6

TEMPORADA DE BOLETES

Un que 'ls fa creixer.

Observant la creixensa.

Una que 'ls rega.

La cullita

L. Rubert 1900